

PROGRAM TANITIMI

AKDENİZ ÜNİVERSİTESİ TIP FAKÜLTESİNDE MEZUNİYET ÖNCESİ TIP EĞİTİMİNDE YABANCI DİLDE MAKALE SAATİ

Journal Clubs in Undergraduate Medical Education in Akdeniz University Faculty of Medicine

Yeşim ŞENOL, Çiler Çelik-ÖZENCI, Uğur BILGE, Cahit NACITARHAN, Mutay AYDIN,
Sevtap Velipaşaoğlu GÜNEY, Utku ŞENOL

* Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi Makale Saati Organizasyon Komitesi

ÖZET

Makale saati süreli tıp yayınlarındaki makaleleri tartışmak için öğretim üyesi rehberliğinde bir araya gelen bir grubun eğitim toplantısıdır. Bu çalışmanın amacı Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesinde uygulanan makale saatinin temel özelliklerinin tanıtılmasıdır.

ABSTRACT

Journal Club is a series of meeting where a group of students discuss and analyze a medical article from the recent literature with the guidance of an faculty member. The aim of this study is to present basic characteristics of journal club in terms of application in Akdeniz University Faculty of Medicine.

VII. Ulusal Tıp Eğitimi Kongresinde (2012) iyi uygulama örnekleri başlığı altında sunulmuştur. UTEAK Tıp Eğitiminde Örnek Uygulamalar Sempozyumu'nda (2012) çalıştay başlığı altında tanıtımı ve uygulaması yapılmıştır.

Sorumlu yazar:

Doç. Dr. Yeşim ŞENOL

Akdeniz Üniversitesi Tıp Fakültesi, Tıp Eğitimi Anabilim Dalı

e-mail: yigiter@akdeniz.edu.tr

GİRİŞ

Makale kulübü (makale saati) tıp alanında süreli yayınlarda yer alan makaleleri tartışmak için belli aralıklarla toplanan grubu tanımlamaktadır (1).

İlk makale saati, Mc Gill Üniversitesinde 1875 yılında William Osler tarafından uygulanmıştır. Sir William Osler, başlangıçta biraz da ekonomik nedenlerden dolayı, ulaştığı makaleleri makale kulübünde meslektaşları ve öğrencileri ile tartışarak bu uygulamayı başlatmıştır. Makale saati felsefesi kanıta dayalı hasta bakımı içinde bilginin dönüştürülmesi ve bilginin kullanılmasına dayanmaktadır (2).

Kanıta Dayalı Tıp hekimlerin günlük kararlarını mevcut en iyi kanıtın ışığında kendi deneyimleri ve hastanın özellikleri ve seçimleriyle birleştirerek vermesi için belirlenen sistematik bir yaklaşımdır. Kanıta dayalı Tıp uygulamaları içerisinde makale saati, uygulama ve araştırma arasında bir köprü görevi olarak tanımlanmaktadır. Makale saati, öğrenci merkezli, problem temelli, interaktif ve karar verme becerisi ile ilişkili olabilecek şekilde uygulanabilmektedir (3).

Makale saati uygulaması Dünyada Accreditation Council for Graduate Medical Education (ACGME) tarafından hazırlanan kriterleri karşılarken (4), ülkemiz için Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon kurulu tarafından hazırlanan Türkiye Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartlarından eleştirel düşünme becerisi ve kanıta dayalı tıp uygulamaları maddelerini karşılayabilecek özellikler göstermektedir (5).

Uygulamalarda memnuniyeti etkileyen bazı değişkenler bulunmaktadır. Yapılan çalışmalara göre bu değişkenler tablo 1’de sunulmuştur (3). Yeni modeller daha çok yetişkin öğrenme ilkelerine uygun şekilde planlanmakta ve uygulanmaktadır.

Tablo 1’de çalışmalarda belirtilen makale saati uygulamalarının başarısı ile ilgili değişkenler sıralanmıştır.

1. Katılımcı sayısı
2. Katılımcıların alanı
3. Grup lideri
4. Hazırlanma
5. Toplantı sıklığı
6. Süreklilik
7. Katılım zorunluluğu
8. Makale seçimi
9. Klinik odak
10. Olgu temelli olması
11. Öğretim üyesi danışmanlığı

12. İnternet temelli olması
 13. Günün zamanı
 14. Süreç
 15. Yiyecek sağlanması
-

Makale saatinin yapısı her kurumda çeşitlilik göstermektedir. Son yıllarda birçok araştırmaya konu olması ve tıp alanında kabul gören bir uygulama olmasına karşın, bu konuda süreli yayınlarda araştırmaların az olması dikkat çekmektedir. Var olan araştırmaların büyük bölümü ise mezuniyet sonrası tıp eğitimine aittir. Mezuniyet öncesi tıp eğitimine ilişkin yayına rastlanmamıştır. Kurumumuzda bu uygulama ikinci sınıflarda mesleksi yabancı dil ismiyle başlamış, daha sonra ismi yabancı dilde makale saati olarak değiştirilmiştir. Bu çalışmanın amacı, mezuniyet öncesi tıp eğitiminde uzun sayılabilecek bir dönemde (5 yıl) uygulanan yabancı dilde makale saatinin uygulamasının tanıtılmasıdır.

Makale saati uygulamasına başlarken

Kurulun oluşturulması

Makale saatinin organizasyon komitesinin oluşturulması en önemli basamak olarak belirtilmektedir (6). Kurumumuzda organizasyon komitesi, eğitim öğretim koordinasyon kurulu üyelerinden gönüllü öğretim üyeleri ile oluşturulmuştur. Kurul hazırlık sınıfı koordinatörleri, ilgili sınıf koordinatörü, tıp eğitimi anabilim dalı öğretim üyesinden oluşmaktadır. Oluşumda dikkat edilen unsur, makale saatinin önemli rol oynadığı inancını taşıyan ve eğitim programına hakim olan öğretim üyelerinden oluşmasıdır.

Uygulamanın tanımı

- Öğrencilerin bağımsız olarak okuma ve anlama becerilerine yardımcı olmak amacıyla, eleştirel düşünme becerilerini de geliştirmeyi amaçlayan,
- Süreli yayınlardan seçilmiş çeşitli “olgu sunumları”, “araştırma makaleleri” ve “derleme”lerden oluşan,
- Öğrencilerin güncel gelişmeleri takip etmelerine ve akademik dil ve terminolojiyi tanımlarına yardımcı olan,
- Üç oturum ile yönlendirici eşliğinde yürütülen, yapılandırılmış ve etkileşimli küçük grup çalışmasıdır.

Dersin Amacı

Komitenin oluşturulması ardından, ikinci adım olarak amaç ve hedefler belirlenmiştir. Literatür incelendiğinde mezuniyet sonrası tıp eğitiminde kanıta dayalı tıp temel alınmakta ancak anabilim dallarına göre amaçlar çeşitlilik göstermektedir (7, 8)

Kurumumuzda yabancı dilde makale saati dersinin amacı, çeşitli okuma metinleri ile öğrencilerin okuma ve kelime öğrenme stratejilerini ve düşünme becerilerini geliştirmelerini sağlamaktır. Öğrencilerin sadece okuduklarını anlamaları değil, aynı zamanda sentez, analiz gibi daha üst becerileri geliştirebilmelerine yardımcı olmak dersin temel amaçlarından biridir. Makale saatinin amaçları arasında öğrencilere öğretim süresince kendi kendilerine yeterek, bağımsız çalışabilecekleri düzeyde mesleki yabancı dil eğitiminin verilmesi de bulunmaktadır.

Programın içeriği

Öğrencilerin bağımsız olarak okuma ve anlama becerilerine yardımcı olmak amacıyla, eleştirel düşünme becerilerini de geliştirmeyi amaçlayan çeşitli makaleler sunulmaktadır. Ayrıca öğrencilerden olgu sunumu, araştırma yazısı ve derlemelerin genel özelliklerini bilmeleri ve bu konuda yapılmış bir çalışmayı eleştirel okuması beklenmektedir. Seçilen makaleler komitelerin konusu ile ilgilidir. Süreli yayınlardan seçilmiş çeşitli olgu sunumları, araştırma makaleleri ve derlemeler öğrencilerin güncel gelişmeleri takip etmelerine ve akademik dil ve terminolojiyi tanımlarına yardımcı olmak amacıyla sunulmaktadır. Eğitim programında yer aldığı ders kurulu şu şekildedir.

3. Ders Kurulu: Merkezi Sinir Sistemi ve Duyu Organları (Olgu sunumu) “Case report”

4. Ders Kurulu: Endokrin ve Üreme Sistemleri (Araştırma makalesi) “Research article”

5. Ders Kurulu: Hastalıkların Biyolojik Temeli (Derleme) “Review”

Ders İşleniş Tekniği

Uygulama yapılandırılmış formlarla her ders kurulunda belirlenmiş tarihlerde, 3 kez 2 saatten oluşan oturumlarla küçük gruplarda verilmektedir. Öğrenci sayısının her grupta en fazla 10 olması sağlanmaktadır. Oturumdan bir hafta önce öğretim üyelerine ilgili makale ve öğrenim rehberleri gönderilmektedir. Uygulamada öğrencilerin ya da öğretim üyelerinin İngilizce konuşmaları beklenmemektedir. Makaleyi analiz ederken öğrencilerin bire bir çeviri yapmaları değil, okuduklarını anlamaları ve analiz etmeleri istenmektedir. Tüm oturumlarda yönlendirici “etkin” bir rol üstlenmekte ve grubun bir parçası olarak hareket etmektedir.

İlk oturumda

- Öğretim üyelerine verilen yapılandırılmış rehberde; “case report” “ research article” ve “ review” ile ilgili bilgileri birlikte okuyarak öğrencilerin öncelikle “olgu sunumu nedir”, “ araştırma makalesi nedir?”, “derleme nedir?” ve “neden yazılır”ı anlamaları sağlanır.
- Verilen makalenin “abstract” ve “introduction” bölümü öğrencilerle birlikte okunarak rehberdeki sorular eşliğinde tartışılır.
- Oturumun sonunda; ikinci oturuma kadar öğrencilerin makalenin tümünü okuyarak gelmeleri istenir.

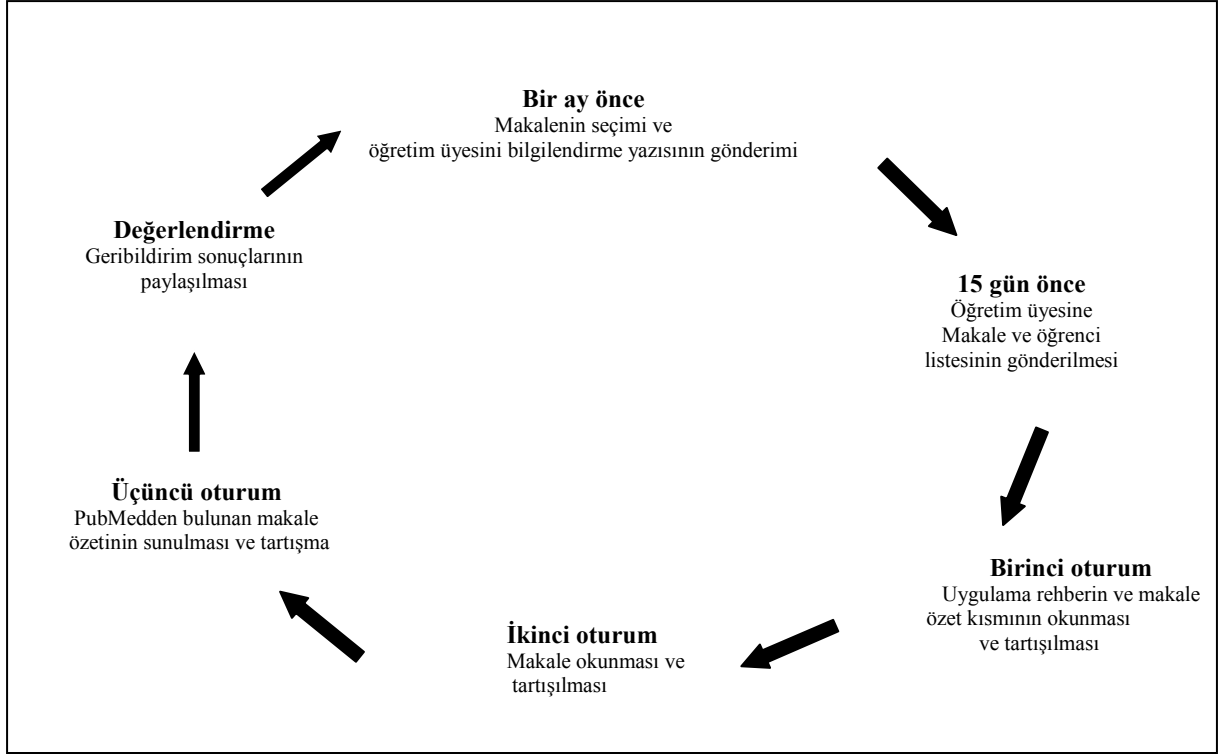
İkinci oturum

- Bu bölümün amacı; bire bir çeviri yapmak değil, verilen makalenin anlaşılmasını sağlamaktır.
- Makale öğrencilerle birlikte, bölüm bölüm (materials and methods, results, discussion and conclusion) tartışılır ve öğretim üyesi, aktif yönlendirici olarak, verilen rehber eşliğinde makalenin işlenmesini gerçekleştirir.

Üçüncü oturum

- Her öğrenci o ders kurulunda incelenen literatür türüne uygun olarak ilginç bulduğu bir “case report” “ research article” veya “ review”i bulup, “özet” bölümünü sınıfta arkadaşlarına sunar.
- Sundukları literatür işledikleri konu ile ilgili olmak zorunda değildir.
- Sunumlar tercihen “power point” sunumu olarak yapılır, ancak sözel olarak sunum yapmak da mümkündür.

Makale okuma saati uygulama süreci özet olarak şekil 1'de gösterilmektedir.

Şekil 1: Makale okuma saati uygulama süreci

Öğrenci Yükümlülükleri

- Tüm makaleleri okumak,
- Sınıf içinde ve dışında yürütülen yaygın okumaya ve sınıf içi tartışmalara katılmak,
- Son oturumda "amaca yönelik" olarak, Pubmed'den kendi seçtikleri bir makalenin özetini hazırlayarak, arkadaşlarına sunmak

Değerlendirme

Oturumlar sona erdikten sonra, öğretim üyesi tarafından öğrenciler tek tek değerlendirilir. Öğrenci hakkındaki kararlar öğrencilerin oturumlar sırasındaki katılım aktivitelerine göre yapılır. Öğretim üyesine verilen "değerlendirme formu" değerlendirme için esastır. Öğretim üyesi değerlendirme puanı "100 puan"dır. 100 puan; yıl içi başarı puanında 2 puana karşılık gelmektedir. Değerlendirme formunda, öğrencilerin İngilizce seviyesi, tartışmalara katılma oranı, gruba karşı saygılı olması, diğer öğrencilerin sözünü kesmemesi, fikirlerini paylaşırken ses tonu, düzgün ve anlaşılır cümleler kullanması ve bulduğu makaleyi aktarma derecesi yer almaktadır. Uygulama bitiminde öğrencilerden ve öğretim üyelerinden sürece yönelik geribildirim alınmaktadır.

Sonuç

Yabancı dilde makale saati kurumumuzda ilgi gören ve çok sayıda öğretim üyesinin gönüllü olarak görev aldığı bir uygulamadır. Öğretim üyelerinin ve öğrencilerin uygulamadan memnuniyeti oldukça yüksektir. Makale saati uygulamasının yatay ve dikey entegrasyona katkı sağlaması ve ileri yıllarda programda yer alan kanıta dayalı tıp eğitimine zemin hazırlaması gibi olumlu özellikleri bulunmaktadır.

Teşekkür

Uygulamalarda gönüllü olarak katılım sağlayan öğretim üyelerine ve makalenin seçiminde katkı sağlayan her ders kurulunda yer alan PDÖ modül kuruluna teşekkür ederiz.

KAYNAKLAR

1. Kleinpel RM. Rediscovering the value of the journal club. *Amer J Critical Care* 2002;11:42
2. Forsen JW, Hartman JM, Neely JG. Tutorials in clinical research, part VIII: creating a journal club. *The Laryngoscope* 2003;113(3):475-483.
3. Ka-Wai, Tsai LW, Wu CC, Wei Using vote cards to encourage active participation and to improve critical appraisal skills in evidence- based medicine journal clubs. *Journal of Evaluation in Clinical Practice* 2011;17:827-831.
4. ACGME outcome Project. Ulaşım adresi: <http://www.acgme.org/outcome/comp/compFull.asp> (ulaşım tarihi: 27 Ocak 2013)
5. Ulusal Tıp Eğitimi Akreditasyon Kurulu, Türkiye Mezuniyet Öncesi Tıp Eğitimi Ulusal Standartları, 2009. s.12.
6. Hartzell JD, Veerappan GR, Posley K, Shumway NM, Durning SJ. Resident run journal club: a model based on the adult learning theory. *Medical Teacher* 2009;31:e156-e161.
7. Siderov J. How well are internal medicine residency journal clubs organized and what makes them successful? *Arch Int Med* 1995;155:1193-1197.
8. Ebert JO, Montori VM, Shultz HJ. The journal club in postgraduate medical education: A systematic review. *Med Teach* 2001;23(5):455-461.